

ארכיון 3 0/3

39 - ROZENBERG ELIAS - **עדות חשובה על מחנה ההשמדה TREBLINKA** – העד מוסר פרטים שאינם מצויים בעדויות אחרות

108 - KLEIN SCHLOMO - העד עושה סקירה היסטורית של הקהילה היהודית ביישוב הקטן KEZDIVASARHELY אשר ב- TRANSILVANIA החל משנת 1915 – העד הגיע למחנה AUSCHWITZ אך כמעט לא מספר עליו

119 - RELLE WILLY - העד מספר בפרוטרוט על "רכבת KASTNER" שהובילה 1700 יהודים לעבר SCHWEIZ - **הם יצאו בחודש יוני 1944 מ- BUDAPEST והגיעו למחנה BERGEN BELSEN** - בחודש אוגוסט יצאו 250 יהודים וכל היתר נשארו מיואשים בתוך המחנה - רק בתחילת דצמבר 1944 הם יוצאים לעבר SCHWEIZ ועוברים את הגבול - בהמשך העד מספר על השהות שם ועל הבעיות בהן הם נתקלו

122 - MARTON HIRSZ - העד היה פעיל ציוני ברומניה - הוא מספר על קשרים שהיו לו עם אנשים בעלי השפעה בשלטון - תמורת שוחד בסכומי כסף גדולים הם שחררו יהודים הונגרים שעברו את הגבול בקיץ 1944

124 - ZILBERSTEIN CHARLOTE - **זאת עדות מתוך ארכיון BALL-KADURI 01** - העדה עבדה במשרד הארץ ישראלי ב- BERLIN בשנים 1937-39 - היא מספרת על סדרי העליה בפרק זמן זה - היא עצמה עלתה בשיט על הדנובה

137 - NEUBERG MEIR - העד מספר את קורות יהודי העיירה MIESZCZANOW החל מפרוץ המלחמה בספטמבר 1939 עד פברואר 1941, מועד העברתם לגטו WARSZAWA - **לפי דברי העד יהודי העיירה סבלו במיוחד בזמן זה עקב עלילה שהם ירו על חיילים גרמנים כביכול** - הגרמנים הוציאו להורג יהודים והציתו בתים - הם שרפו את בית הכנסת על היהודים שהיו בתוכו - העד מוסר את שמות הנרצחים

139 - KRAUS JOSEF - העד מספר על הגטו ב- NYREGYHAZA שם רוכזו היהודים לפני שנשלחו להשמדה - העד עצמו גויס לפלוגת עבודה הנספחת לצבא ההונגרי - **העד נקטעת**

161 - GRADEL CHAIM - העד מספר על האקציה שנערכה בגטו BELZYCE בסתיו 1942 - הוא מגיע למחנה TREBLINKA ושם נבחר לעבודה במחנה - עבודתו היתה בחדר ההתפשטות - **העד מספר שכל יהודי קנה כרטיס כניסה למקלחת ב- 20 זלוטי - אחרי שבועיים הוא ועוד מספר יהודים שאספו כסף ותכשיטים שהנרצחים הסתירו בבגדים מחליטים לברוח - הם מוסרים את האוצרות לשומרים האוקראינים ובורחים יחד אתם** - בהמשך הוא חוזר לגטו BELZYCE שוב נלכד באקציה החיסול ומובל למחנה BUDZYN - לאחר שנה וחצי הוא מגיע למכרה המלח ב- WIELICZKA ומשם למחנה FLOSSENBURG - **בגלל פצע ברגל הוא נשלח למרפאה ובלי לידע אותו מרדימים אותו וקוטעים רגלו - למרות הכל העד שרד**

LWOW - 163* - **LUSIA LIEBERFEUND - NUSBAUM** - קורות משפחה ב-

166 - **FRIDA FRANCISKA ROSENKRANZ** - עדות על ניסיון המרד הראשון בגטו
WARSAWA בו נפל המפקד הראשון של הארגון הלוחם JOSEF KAPLAN - 18/1/1943

176 - **BLUMENKRANTZ ARON** - קורות קהילת GDOW בה היו 120 משפחות שהוגלו
מ - **KRAKOW** - העד מתאר את קורות היהודים עד ריכוזם ב - **WIELICZKA** בקיץ 1942 –
באוגוסט 1942 הוציאו להורג 800 יהודים מבוגרים בבורות ההריגה ביער
GRATKOWICKI - מתוך 11.000 שנותרו מיינו 600 לעבודה והיתר נשלחו למחנה
ההשמדה BELZEC

179 - **LANGER MOSHE** - העד מספר על חנות הספרים העתיקים שהיתה לו ב- **BUDAPEST**
ועל הלקוח המיוחד שבא אל חנותו - **HIMMLER קנה אצלו ספרים ב- 1938 וחזר שוב**
לחנותו לבוש מדים בסוף אפריל 1944

183 - **DORA KLEIN** - העדה מספרת על גטו - **PIOTRKOW** - היא מסרה את ילדתה
למשפחה פולנית כדי להסתירה אך אחרי שסחטו את כל רכושה מסרו אותה לאבדון - גם
בעלה נרצח בבית הקברות ורק היא שרדה - בעדותה היא אומרת "שרדתי, אבל אינני
יודעת לשם מה . . .

210 - **DR. NETER** - הגליית קהילת **MANHEIM** ל- **CAMP DE GURS** - גבול ספרד –העד היה
יו"ר הקהילה - באוקטובר 1940 בהתרעה של שעות הועמסו 7000 יהודים מאזור PFALZ
לרכבות ודרך צרפת הכבושה הובאו למחנה על גבול ספרד - ביניהם היו רבים מעל גיל
80 - העד מתאר בהבנה ובגילוי לב את חולשות האנשים שהתגלו בתוך המחנה - העד
מתאר בפרוטרוט את חיי המחנה ואת הצרות בהן מתנסים הכלואים - זהו מסמך חשוב על
מחנה **GURS** שנכתב ב - 1943

213 - **PERLHEFTER MAX** - עדותו של מהגר יהודי מגרמניה לצרפת בנוגע לגיוסו ל- "לגיון
הזרים" - העד מספר על יחס שונה אל יהודים שהגיעו למחנה כפיה ב- **MAROCCO**

230 - **WEISSBERG MOSHE** - מלחמה משותפת יהודית פולנית נגד כנופיות בנדרה

233 - **ROTENSTREICH AYALA** - פרטים על **LWOW** - מצורפת רשימת ניצולים

234 - **DR. BLECHSTEIN BERISZ** - מספר על **KALUSZYN**

247 - **WARSAWSKI CHASIA** - על המחנתת בגטו **KRAKOW** - העדה מספרת שבחודש
אוגוסט 1942 התקיימה אספה של אנשי השומר הצעיר בעיר בהנהגתו של **HESHIAK**
BAUMINGER – באותה פגישה הופיע איש השומר מוורשה שהצליח לברוח ממחנה
TREBLINKA – בפעם הראשונה שמעו על תאי הגז ועל אנשים ההולכים ללא התנגדות
למוות - העדה מתארת את התארגנות המחנתת ועל הפעולה המוצלחת הידועה : התקפה
על בית הקפה "ציגנריה" - בהמשך היא מספרת על המאסרים ועל הבריחה הנועזת של
הנידונות למוות

265 - **SCHEININ IAKOB** - הגטו ב- **VITEBSK** נוצר ארבעה ימים אחרי כניסת הגרמנים לעיר
- לפי מפקד שנערך ב- 1926 היו בעיר 43000 יהודים - עד מהרה נרצחו יהודי העיר

266 - BARAK EFRAJM - מכתב תשובה לתושב ישראל שנשלח מהמחלקה הצבאית של הארכיון הממשלתי של מערב גרמניה - תוכן הדברים נוגע למערך ה - S.S. באוקראינה

273 - CHAIKOWICZ ZLATE - מספרת על ILYNO

287 - WEINER CHAIM - קורות גטו KRYNEK

319 - אלמוני - העד מוסר מידע על מצב יהודי GRODNO בחודשים הראשונים של הכבוש הגרמני ועד אחד בנובמבר 1941 היום בו עברו יהודי העיר לגטו - המסמך לקוח מארכיון RINGELBLUM ומספרו 805

322 - GURFINKEL MIECZYSLAW - יו"ר היודנראט ב-ZAMOSC מוסר דו"ח נרחב על קורות היהודים בעיר עד לחיסול הסופי - מדבריו עולה שהעד חקר לאן מגיעות הרכבות שיוצאות מ-LUBLIN והוא גילה שהן מגיעות ל-BELZEC - זה קרה בתאריך מוקדם מאד במרץ 1942

324 - SEIDENBERG B - על מחנה עבודה TLUSTE בגליציה - האזור שוחרר והיהודים ששרדו יצאו ממחבואיהם - בינתיים היתה התקפת נגד גרמנית והחזית נסוגה לתקופה קצרה - היהודים שהתגלו שילמו את המחיר - העד אומר שבבית הקברות של MONASTERCZISK הוצאו להורג 1000 יהודים - עוד מוסר העד שמפקד מחנה העבודה TLUSTE גרמני בשם PATO הגן עליהם ככל יכולתו ובזכותו נשאר בחיים כמה מאות יהודים

329 - PIWOWARSKI JULIAN - פולני, ראש העיר MIECHOW מוסר נתונים חשובים על יהודי העיר

353 - STERN JULIA

430* - GOLDMAN ROMAN - ילד מעיד לפני שופט -OSWIECIM-TREBLINKA-BLIZYN-

434 - ALMONY - מחנה כפיה בגרמניה

435 - לא קריא

448 - MULLER FILIP - העד עבד ב-SONDERKOMANDO ב-AUSCHWITZ והוא מספר על אחריתו של MORDCHAJ RUMKOWSKI "מלך היהודים"

450 - DR. SPERBER KAREL - רופא אסיר באושוויץ על הניסויים בהם הוכרח להשתתף -
העד ברח מצ'כיה לבריטניה בזמן סיפוח הסודטים שם התגייס לצי - **באחת המשימות בים**
סין הספינה טובעה והניצולים נלקחו בשבי - האנגלים נשלחו למחנה שבויים והוא נשלח
ל- AUSCHWITZ - עדות חשובה ומעניינת !!

635 - WAJNSTOCK TEMA - מסכת רחבה של נדודים וסבל-PRAMPOL וכפרי הסביבה -
אחיה של העדה שהיה פרטיזן נרצח אחרי השחרור

*636 - ZIERER EDITA - ילדה מספרת קורותיה –עדות זהה - M49/128

*638-PODDASCHIN ANA-ילדה-1937- העדות נמסרה בישראל ב-1961

*644-SZMUEL MARYSIA-ילדה-1933העדות נמסרה בישראל ב-1966

648-STABHOLTZ TADEUSZ- מספר על קורסים ללימוד רפואה בגטו WARSZAWA-ראה גם
עדות M49/4261

654-KOTOWSKA MICHALINA- פולניה עוזרת ליהודים - WLOCLAWEK

661 - KLEINMAN ALEKSANDER - העד מתאר בקצרה את קורותיו וקורות אשתו במסווה ארי

664 - SCHNEK FELA - פרטים רבים על LWOW כולל שמות חברי היודנראט - לעדה היה
דרכון PALESTINA והיא גרה מחוץ לגטו - היא יחד עם אחרים במצבה הובאו למחנה
BERGEN BELSEN - היא מציינת לטובה את יו"ר ה - JUDENRAT על דאגתו ליהודים

695 - BLOCH ABRAM - תיאור אקצית החיסול של יהודים לטים בגטו RIGA
ב - 31/10/1942 - התיאור נעשה במכתב לקרובי משפחה ביום הזיכרון ב - 1946

724 - PLUZANSKI N. - פולני מוסר שמות יהודים שהציל - WARSZAWA

726 - HALPERN JAN - העד ומשפחתו גרו בכפר SKORYKI והוא עושה ניתוח של מצב
היהודים באזור פולין המזרחית המאוכלסת אוכלוסייה מעורבת פולנית-אוקראינית - הוא
נסוג עם הצבא האדום ובשנת 1942 התגייס לצבא ANDERS - הוא עובר את המזרח התיכון
לא דרך ארץ ישראל ונלחם בחזית האיטלקית ב- MONTE CASINO - הוא חוזר לפולין ומוצא
את אחיו בחיים - ב- 1957 הוא עולה לארץ

*739 - VOLKART LILLY - העדה מוסרת מידע על מעונות לילדי פליטים יהודים ב-
ASCONA - המעון הראשון הוקם בשנת 1928 ובהמשך הוא קלט יותר ויותר ילדים

SCHONBERGER KALMAN - 792

889 - SCHUSTER DAWID - העד מספר על עיירת מולדתו ZASTAWNA שבפולין BUKOWINA

890 – אלמוני - מחבר אלמוני עושה סקירה היסטורית על יהודי VIJNITZ מתחילת
הימצאותם בעיר – אין אף מילה על TRANSNISTRIA

893 - ROSNER EUGEN - העד מספר על קהילת PUTILA ומזכיר את שמות הכפרים
והעיירות בסביבה שהשתייכו לקהילה - אבי העד היה נשיא הקהילה - העד מספר על
הגירוש ל - TRANSNISTRIA - היהודים גורשו קודם ברגל למחנה JEDINETZ - משם שוב
ברגל עד ATAKI ובהמשך OBODOVKA

896 - אלמוני - העד האלמוני עושה סקירה היסטורית על קהילת יהודי SIRET - BUKOVINA

DR. WEILER - 941 - גורש מ- BOZSOK ל- FELIXDORF

WOLGY ANDOR - 993

FLEISCHMAN AVIVA - 994

1106 - GERTNER JOSHUA - המיוחד בעדות זאת שהיא נכתבה באפריל 1943 לאחר שהעד הבריא את הגבול לרומניה - העד עושה סקירה על KOSOW היהודית מלפני המלחמה - הממשלה הפולנית הגולה התאכסנה בעיר לקראת המעבר לרומניה - הסובייטים נכנסו לעיר והיתה אנטישמיות גלויה - בעת הכבוש הגרמני האוקראינים התארגנו לרצוח ולשדוד את היהודים - העד מונה שמות מנהיגי כנופיות הרצח - העד מזכיר שמות רבים של יהודים ומספר קורותיהם - ביישובים סמוכים פעלו אנשי S.S. ממוצא טטרי שהיו רוצחים אכזריים מאד - ZABIA - KUTY - HORODENKO - PISTYN - JABLONOW - ריכזו את שארית היהודים מכל האזור ב- KOLOMYA - עיקר הרצח היה בבורות ההריגה - המשטרה היהודית שיתפה פעולה עם הגרמנים ברצח היהודים כמעט עד הסוף - היו שברחו להונגריה וחלקם נתפס בדרך - בסוף אוקטובר 1942 העד יחד עם מספר יהודים נוספים הבריחו את הגבול לרומניה

OJERBACH RACHEL - 1183 - גטו וורשה

" " " 1184

OJERBACH RACHEL-1185 -הגרמנים מסריטים סרט בגטו וורשה

" " 1186

" " 1187

" " 1188

1251 - HETENYE ELLA - קטעי יומן על השבועות האחרונים של המלחמה - העדה מצאה מחברת ועפרון והתחילה לתאר את שני החודשים האחרונים לפני השחרור - היא מתארת בכישרון ניכר מצבים והלכי רוח בעת מצעד המוות – העדה מבטאת בדפי היומן אמונה בלתי מעורערת בהשגחה העליונה שתגן עליה מכל פגע

1271 - KAPOTA JAKOB - 3000 יהודים חסרי אזרחות מגורשים ב- 28/10/1938 מגרמניה לפולין ל- ZBASZYN - תוך זמן קצר התקבצו 12000 יהודים באזור הגבול ושלטונות פולין נאלצו בסופו של דבר לקבל אותם - העד מגיע ל- KRAKOW ומתאר את השנים האלה - הוא מתאר את חיסול הגטו

1326 - SCHNEIDER WALTER - זוגות מעורבים ב- PRAG - עזרתם ליהודים - העד מספר על 3000 זוגות מעורבים ב- PRAGA - הם לא התגרשו אלא נלחמו על חייהם של בני זוגם היהודים והצילו אותם ממוות - לעד יש הצעה מקורית המופנית אל הועדה ביד ושם המטפלת בחסידי אומות העולם - לנטוע עץ חרוב אחד על כל 1000 זוגות מעורבים בשדרת חסידי אומות העולם

WOLF A. WOLFFS - 1334 - העד מספר על "ליל הבדולח" בעיר AURICH

OSTERMAN - 1336 - תלאות העד אחרי סיפוח אוסטריה

DR. M. KLIBANSKI - 1350* - פרטיזנים יהודים-צנחנים-ילד פרטיזן LIDA - העד מקדיש
תאור מכובד למחנה המשפחות של האחים BIELSKI

1383 - SAMUEL YETI - אשת הרב של OSLO מספרת על העזרה להצלת יהודים

1398 - מאמר עיתון - 1947 לזכרו של נתן ווידובסקי

1404 - SINGER POLA - ROZENGARTEN - גטו LWOW-פירוט על מרד גטו ורשה-במחתרת

1443 - DACHNER SCHMELKE - העד מתאר את מצב היהודים בעיירת הולדתו
BERHOMET אשר ב - BUKOVINA - ב - 1940 עבר לעיירה STANESTI - האזור עבר
לשליטה סובייטית וכאשר פרצה המלחמה ונכנסו רומנים וגרמנים האיכרים הוציאו להורג 60
גברים יהודים - לפי העד רציחות כאלה התרחשו במקומות רבים באותה עת - היהודים
הנותרים הלכו ברגל למחנה JEDINETZ ומשם הגיעו לעיר MOGILEV - כל משפחתו נספתה
מרעב ומחלות בחורף 1942

1446 - KORNTAL OTTO - פרטים על אנשי S.S. ב - BUCHENWALD

1452 - FREIHAUT FRANZ - מסע אסירים מ- 1945 FLOSSENBURG

1459 - KATZ BERL - קורות יהודי HALIK - העד מספר על פעולות רצח של הגברים
היהודים שהתרחשו לעתים מזומנות עד לשלב בו נותרו בגטו 2000 נשים וגברים בודדים
- לבסוף בא החיסול הסופי - העד וכמה בני משפחה חיו ביער כמעט שנתיים עד לשחרור

1466 - GRINSZPAN - מרד גטו WARSZAWA

1497 - GELBARD HERSZL - מספר על הכנות לפרעות ב- KIELCE

1499 - KAUFMANN IRACHMIEL - מספר על גטו WARSZAWA בזמן המרד

1518 - GUTMAN LOTTE - אימה היתה על אונית ST. LOUIS - אביב 1939

1549 - BERNSTEIN OTTO - על TEREZIN

1570 - ULLMAN - מכתב של MISCHLING - בן תערובת

1571 - MEYER META - מגורשת מגרמניה ללטביה - JUNGFERNHOF

2099 - SEYBOLD EUGEN - העד מוסר קטעים קטעים על עבודתו בקרמטוריום של מחנה
DACHAU שהיה צמוד למקום ההוצאה להורג של האסירים - העד מספר על ניסויים שערך
DR. RASCHER שהיה קצין בחיל האוויר - הוא ערך ניסויים במים באוויר דל חמצן
ברעלים ובמלריה - מלבד העד חתומים על העדות שלושה אסירים נוספים על אמיתותו -
פרק הסיום שייך למחנה SACHSENHAUSEN שם עבד העד בפלוגת עונשין - העדות נמסרה
במאי 1945

4248 - ROTHMAN RACHEL - סיפור הישרדות

4680 - TEJTELBAUM MARGIT - העדה הגיעה מסלובקיה ל- AUSCHWITZ כבר בחודש

מרץ 1942 - יש לה מה לספר על המחנה כי היתה בו כמעט שלוש שנים - ב -
BIRKENAU הוחזקו 30000 שבויים רוסים לפני שהפך מחנה השמדה - הם נרצחו לפני
בואה של העדה - היא מספרת על הסלקציה הגדולה שהיתה באוקטובר 1942 אחריה נותרו
600 אסירים בכל המחנה

4825 - HARFIN SARA - שירים מצורפים לעדות

6125 - BORENSTEIN POLA - המסמך הוא מכתב שכתבה העדה לקרובת משפחה - העדה
שמוצאה מהעיירה WLODZIMIERZ כותבת ל - FAJGA קרובת משפחה ובת העיירה ומתארת
בפניה את תלאות המשפחה ואת קורות יהודי העיירה עד לחיסולם בדצמבר 1942 - העדה
מתארת בצורה מרשימה רגשותיו של אדם שנשאר במקרה בחיים וכל יקיריו אינם עוד -
בדידותה, מכאובה, על אובדן המשפחה !!!

6376 - GOLDBERG LEJBL - עדות חשובה ובלתי רגילה על עדת היהודים
ב - MEDZYRZECZ עד חיסול הגטו אך בעיקר על תקופה ארוכה שנמשכה למעלה משנה
בין הריסות העיר במסתור שלא התגלה - העד מספר על התארגנות של חמישה גברים
וחמש נשים לשהות ממושכת במסתור ועל גיחות לילות על פי רוב להשגת מצרכי מזון -
היה להם רובה ובעזרתו החרימו מזון בכפרים בסביבת העיר ובדרך כלל הקפידו לשלם את
מחירו - בסוף העדות מסופר על פגישה עם יהודים הונגרים שהיו ב - MIEDZYRZECZ
כנספחים ליחידות צבא הונגריות - עדות חשובה !!!!!
על בסיס העדות הזאת כתב המחזאי אפרים סידון את ההצגה "מזריץ" שהוצגה ב -
"צוותא" בהצלחה גדולה

14653 - אלמוני - על גטו KOWNO
